Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$02

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Cả làng việc						
Cho công-sở	»	6.00	5.00	5.00	9.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng . .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE n° 150

DÉPÔT LÉGAL INDOCHINE N° 273

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
4e page { Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel »
Par centimètre et par insertion. . . . . . . 0$18 le c/m }
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Thi đỗ rồi làm gì ?

Nên sớm định lấy nghề

Nhân các kỳ thi xong vừa rồi, chúng tôi có dịp được tiếp nhiều cậu mới đỗ, hoặc bằng Tiểu-học, hoặc bằng Thành-chung học, hoặc bằng Sơ-học sư-phạm, hay Cao-đẳng tiểu học, có cậu đỗ luôn cả hai ba thứ bằng rất nên trân trọng. Chúng tôi thực lấy làm mừng. Vì thế là cái công đáng hỏa bao nhiêu năm giời đã tới ngày khai hoa kết quả cực kỳ sung sướng... Nhưng thường chúng tôi lại có ý muốn dò trông quá ra ngoài cái đỗ, nên khi tiếp chuyện cậu nào, chúng tôi cũng có một câu hỏi bắt dịch : « *Bây giờ thi đỗ rồi thì làm gì ?* » Những câu đáp thay đổi mỗi người một khác ai cũng biết. Cậu thì rằng : « *Tôi học để thi vào trường Bảo-hộ* ». Cậu thì rằng : « *Tôi theo đuổi xin vào trường Cao-đẳng* ». Cậu thì nói : « *Tôi muốn xin một chân trợ-giáo* ». Có cậu lại đáp : « *Tôi về nhà giúp me tôi buôn bán* »... Những cậu mà còn đủ tư-cách vào các trường trên, cha mẹ còn của cho theo đuổi học nữa thì còn gì cho bằng ! Học thức càng nhiều, giá trị con người càng cao. Những cậu gia-tình bức bách, cố mau kiếm cho được mươi, mười làm đồng một tháng, biết sớm liệu xoay nghề như cậu hậu bổ trợ giáo cũng là phải. Người ta ai cũng tìm lấy cách sinh-nhai làm đầu. Đáng trọng hơn nữa là cái cậu đành phận về nhà để trông nom buôn bán giúp cha giúp mẹ. Vì nếu thực thế, thì người Nam ta bây giờ chẳng cũng là nhóm biết đem học-thuật ra làm chức dịch cho Thương-nghiệp mà không sợ hạ chức đi ru !... Ấy những chí định quả quyết đã đành không ai còn có điều nghị luận nữa...

Nhưng xem chừng còn nhiều cậu, lúc chúng tôi hỏi, dường như trù trừ không đáp rõ làm sao : « *Tôi cũng chưa được biết* » như thể ngày xưa sang xứ Tàu chửa biết rồi hay dở sống chết làm sao ; « *ấy còn tùy thầy me tôi* » tướng có khi hậu vận của con trẻ can thiệp đến cha mẹ hơn chính thân trẻ. « *Tôi chưa chắc xin vào Giây-thép hay Thương-chính, đi dạy học hay thì vào làm thư-ký Nha Học...* ». Khác nào như cái rơm ở giữa dòng nước chưa rõ chiều gió làm cho trôi dạt đi đàng nào rồi quần quít vào đâu cho yên sở... Những câu đáp phân-vân không nhất định, chúng tôi nghe thành trong bụng cũng phân-vân. Khó thực ! Đời người thực lắm mối, cuộc đời thực lắm ngả, không biết nên rẽ ngả nào cho khỏi lạc mà đi cho đến nơi đến chốn. — Người đi đường khi tới đầu các ngả ba, ngả bảy nếu bỡ ngỡ ngập ngừng, còn có cách tìm phương hướng hay cứ trông lên những biển đóng sẵn trên cột mà có thể rõ được phải đi đường nào tất đến nơi. Chớ các cậu thiếu-niên, chân ráo chân ướt ở trường học ra, mỗi bước vào đời, ta chỉn sợ không có cái gì làm chuẩn đích mà đưa đường chỉ lối cho các cậu vậy.

Đã đành rằng Chính phủ có lòng châu-đáo, các khoa thi xong, thường cũng có một khoản hỏi rõ ràng cái chức-nghiệp của các cậu đỗ đạt muốn làm sau này. Nhưng có hỏi, cũng là ghi qua cho biết vậy mà thôi, chớ không phải có ý hướng dẫn các cậu về nghề này hơn nghề khác.

Lại đành rằng cha mẹ có con cho đi học ai là chẳng muốn cho con đi thi, thi đỗ nên danh giá. Nhưng trừ ra một số ít cha mẹ thực thông thạo cuộc đời tiến hóa bây giờ, biết cách chọn nghề-nghiệp cho con cái, vừa hợp lý vừa hữu ích, chúng tôi có phần e nhỡn-giới của nhiều cha mẹ chỉ quanh từ sự thi đỗ trở lại, chớ từ đó trở đi, dường như vô tình mà phó thác cho sự may rủi hay mặc con trẻ nó tự lấy cho ra manh mối. Xưa nay người ta làm nghề gì, đường đường ông quan chùa cả tỉnh, hay lủi sủi thợ cày tới tớ một cánh đồng, chẳng cũng là do như cái số kiếp đã tiền định như thế dư ! Chúng tôi còn nhớ mươi mười lăm năm về trước, lúc chúng tôi đỗ bằng Thành-chung học, thực trong anh em không được một hai người là cha mẹ đã liệu sẵn trước thi đỗ rồi làm gì. Kịp đến lúc xướng danh, quan Chánh chủ khảo đột ngột hỏi, một người đầu bắt thần nói làm gì, thì mấy người sau cũng quen mồm cứ bắt chước y như thế mà đáp. May sao cái thời kỳ bây giờ số người đỗ ít, và nghề nghiệp đợi học trò đỗ ra cũng không có mấy, nên hiện anh em ai này đều có một địa-vị, chẳng thành một tay « gõ đầu trẻ » thì cũng chắc một tay thư ký thông ngôn trong các tòa các sở. Chúng tôi không rõ người người được yên phận thỏa lòng cả, hay ai có điều gì ân-hận vì nỗi nhầm mãi đưa chân mà đến nỗi người này làm nghề này, nghề này đối với người này có phần xung-khắc chăng. Hoặc có thì cũng là đáng tiếc !

Nên chúng tôi dám nói rằng ; nếu một bên, cha mẹ lấy một nghề gì cố ép con bắt phải làm dù trái hẳn với chí nguyện của nó mặc lòng là không phải, thì bên kia nếu con cái cứ một niềm ngong ngóng đợi cha mẹ định nghề cho, tùy theo nấp xếp vẫn có hơn tài năng riêng vốn có, cũng không gọi là phải được.

Không ! cha mẹ chỉ có cái trách-nhiệm giúp giập và đưa đầy con cái cho thành nghề, nhưng cái then chốt lập lấy nghề là do tự chính con cái vậy. Nhưng con cái muốn hưởng cái quyền ấy cho đích-đáng, trước hết tất *mình phải biết lấy mình*. « Mày tự biết lấy mày » câu nguyên-lý cơ-sở của môn triết học Tô-lạp thi, tưởng có thể làm cái phương châm cho ta chọn lấy nghề của ta đó. Nhà làm có hướng, thì người xoay có chiều. *Biết mình* là tự hỏi mình xem tâm trí của mình muốn ngả vào đâu, và ngả vào đấy có lợi cho chính mình làm sao, và hợp với thời thế đời nay thế nào ? Con người khó lòng bảo làm nghề gì mà cũng được. *Biết mình* là tự xét xem mình sẽ hoạt động của mình đi đàng nào thì đắc địa hơn cả nghĩa là mình sở trường nhất về cái gì, thì mình phải theo đuổi có làm cho cái sở-trường ấy có cơ này nở lên được. — Làm tài giai nhân biết tự lập hơn là đợi tự người ngoài. — *Biết mình* là phải định chí mà tìm hết các cách có làm cho đạt mục-đích, không chịu để những cảnh-ngộ bên ngoài nó đè nén quá hay tung xa đi quá. Sáng nghiệp gian nan thực. Nhưng nếu chịu quyết tâm nỗ lực, không chóng thì chầy, cũng có lúc thành công. Công mài sắt có, thì kim cũng có ngày thành.

Nếu thầy lời chúng tôi bàn qua có phần đúng, thì chúng tôi thiết-tưởng cái nghề muốn chọn nó không đâu xa, thực nó ở ngay trong tay mình vậy. Nên dám nhắn-nhủ anh em ta đi học chẳng nên đợi đến ngày thi đỗ rồi, mà còn lúng túng chưa biết định làm nghề gì cho được. Anh em phải nên *biết lấy mình* ngay tự lúc tri-khôn mới biết suy xét, cân nhắc việc phải trái mà chọn lấy nghề ngay tự lúc còn ngồi trên ghế nhà trường, còn cắp sách đi học. Một nghề đã nhất định chọn, ta chớ hoài bỏ qua hay sao nhãng. Ta nên đem hết cả bao nhiêu tinh thần sức lực vào đấy mà ngày ngày ta sửa sang, ta phòng dự, ta mài rũa, ta hun đúc lấy cho chóng thành, cho chắc có ngày thành. Ấy, bất cứ nghề gì mà có những người đốc một lòng, một chí đào luyện như vậy, thì nhân tài một ngày mới có chỗ xuất xử rất vẻ vang cho chính mình, cho nhà mình và cả nước mình đó. Sớm định lấy nghề và chỉ định lấy một nghề mà thôi !

N. Ô.-N.

Hoàng-thượng tại Đại-pháp

(Lược dịch lời điện báo của Tây)

Ngày 27 Juin 1922

Tàu *Porthos* có kéo cờ Đại-Việt đã tới Marseille ngày 21 Juin. Bữa ấy giời tốt lắm. Quan Thuộc-địa bộ thượng-thư, quan Thống-sứ Garnier là đại-biểu của quan Toàn-quyền Long, quan Thống-sứ Guesde, chánh ủy-viên của Đông-pháp tại cuộc Đấu-xảo, quan Thống-đốc Tonzet, quan Nghị-viên Outrey, quan Quận-trưởng Thibon, quan Xã-trưởng Flaissières có xuống tàu đón Hoàng-thượng.

Hoàng-thượng, Hoàng thái-tử, và cụ Đông-các Nguyễn tướng-công có tiếp các ngài trong phòng khách lớn.

Hoàng-thượng và quan Thượng-thư Albert Sarraut có hôn nhau một cách rất thân-ái.

Hai bên trao đổi lời chúc-mừng xong, thì Hoàng-thượng ngự đến dinh quan Quận-trưởng. Hoàng thái-tử và các quan hộ-giá cũng đến đó. Có lính An-nam đứng dàn hàng đôi bên. Nhân dân thành Marseille nghênh tiếp Hoàng-thượng một cách rất cung kính, rất thân-ái. Hoàng-thượng lưu lại Marseille với quan Khâm-sứ Pasquier hai ngày. Trong khi ngài ngự ở Marseille thì ngài vi-hành như thường khách.

Hoàng-thượng ngự tới Paris ở ga Bois de Boulogne ngày 24 Juin hồi 10 giờ, quan Thuộc-địa bộ Thượng-thư có đại diện chánh-phủ ra nghênh-tiếp Hoàng-thượng. Quan Toàn-quyền Long cũng ra nghênh tiếp Ngài ở đấy. Nguyên quan Toàn-quyền đi nghỉ nơi dưỡng bệnh về, quý thể nay đã mạnh mẽ lắm. Tướng quân Lasson có thay lời quan Giám-quốc chúc mừng Hoàng-thượng. Sau khi giới thiệu các quan chức xong, thì đạo Ngự giá đến bộ Thuộc-địa, có một toán giáp-binh đi hộ giá.

Trong khi Hoàng-thượng tại Paris thì ngài ngự ở bộ Thuộc-địa. Hoàng-thượng đã đến yết quan Giám-quốc, quan Giám quốc có cảm-tạ Hoàng-thượng về những công-lao của nước Đại-Nam đã giúp đỡ nước Đại-pháp trong buổi chiến-tranh mới rồi, Hoàng-thượng có nói ngài được dịp bày tỏ tấm dạ trung-thành, tấm lòng qui mến của ngài đối với Đại-pháp, và giãi bày tấm lòng ghi ân nhớ nghĩa của nước Nam đối với Thượng-quốc, thì ngài rất lấy làm đẹp lòng.

Hoàng-thượng có ngự đến khải-hoàn-môn đặt một bó hoa và một cái biển bạc trên phần mộ người tử-sĩ vô danh. Trong biển ấy có khắc mấy chữ vàng, nghĩa như sau này : « *Vinh thay linh-hồn người anh-hùng nghĩa-sĩ !* »

Buổi chiều, Hoàng-thượng đến yết hai quan Nghị-trưởng Nguyên-lão nghị-viện, Thứ-dân nghị-viện, và quan Tổng trưởng tòa Nội-các. Đoạn đến tòa Xã-trưởng đặt lễ nghênh tiếp Hoàng-thượng. Trong khi ấy, M. Caire là hội-trưởng hội-đồng thành phố có thay lời thành-phố chúc mừng Hoàng-thượng. M. Autrand là Quận-trưởng quận Seine có đọc một bài diễn-văn, ông tán-dương cái lịch-sử dĩ-vãng của dân-tộc Nam-Việt là một dân tộc dũng đởm và vẻ vang, mà ngày nay là lúc sau cuộc đại-chiến-tranh, thì nước Pháp lại càng sẵn lòng dắt dìu cho dân-tộc Nam-Việt lên con đường tiến-bộ và hạnh-phúc nữa. Hoàng-thượng có đáp lại rằng : Ngài sở-dĩ vượt biển qua khơi ngự tới nước Pháp, là cốt để mục kích cái tài điệu của Đại-pháp và thể-nhận lấy cái phương-sách ôn-hòa khiến cho cái vận mệnh của nước Đại Nam sau này đời đời gắn bó với cái vận mệnh nước Đại-pháp vậy.

Hoàng-thượng, Hoàng-thái-tử và các quan hộ-giá tới đâu, nhân-dân Paris đều hoan-hô một cách rất sốt sắng. Cái cảm-giác của các báo quán đối với việc ngự-du này cũng rất là uống mộ ai nấy đều khen ngợi Hoàng-thượng có vẻ trang nhã uy nghi. Hoàng-thái-tử có vẻ tuấn-tú dĩnh-ngộ, các phẩm-phục của các ngài thật là diễm lệ huy hoàng. Dư-luận tại các công-quán ở Paris lấy làm mừng rỡ rằng cuộc Ngự-giá Âu-du này sẽ gây nên một cái cảm-giác rất tốt lắm cho cái giây liên lạc của hai nước Đại-Pháp và Đại-Việt càng thêm bền chặt khăng khít, và làm cho những công-cuộc đồng tâm cộng-tác của hai nước sau này sẽ nảy nở ra được nhiều kết quả đẹp-đẽ tốt tươi.

Ngày 28 Juin

Ngày chủ nhật, Hoàng-thượng ngự xem cuộc đấu mã tại Long champ. Khi Hoàng thượng tới nơi, phường nhạc có thổi khúc quốc-ca Marseillaise.

Mười giờ hôm thứ hai, Hoàng-thượng ngự đến vườn Nogent sur Marne. Ngài có đặt một bó hoa quấn băng vàng, và băng tam tài ở chân bỷ niệm đài các tử sĩ về ngạch Thuộc-địa. Hoàng-thượng có ban kim bội cho nhiều bà đảm khán hộ về hội Hồng-thập tự. Đoạn, Hoàng thượng đến dự lễ tại đền các tử sĩ Việt Nam Hoàng-thượng có thắp mấy nén hương trên bàn thờ. Hoàng-thượng lại có đặt một bó hoa trên tháp kỷ-niệm các tử sĩ Việt-Nam về đạo Thiên-chúa.

Ta yêu ta...

Sự yêu tuy phát-sinh tự lòng tử tế, nhưng người ta có thể xét mà biết được nhân-cách thế nào, sự yêu tức là bức ảnh truyền-thần của từng người xem ảnh mà nhận được bình được tâm-lý. Người dùng cái yêu có trật-tự thì là phải, người dùng cái yêu đến hỗn-độn thì là càn ; người biết được mà yêu là người có trí-thức cao sâu, người không biết mà yêu là kẻ ngu-đần giả-trá. Thế thì người ta đối với sự yêu không nên mê-muội, không nên cẩu thả, mà cần nhất là phải xét cho đến nơi đến chốn, làm ra phải lối phải đường, vì nó có quan-hệ đến thân-thế một đời rất là lớn-lao vậy. Thế nhưng thường ta cứ thấy nào đã mấy người biết yêu là thế nào đâu, nghĩa là chỉ biết yêu mà không biết đạo yêu vậy. Sự đó, chẳng kể gì những người yêu mà làm hại cho kẻ khác như yêu kẻ giềm-pha, yêu nuông trẻ-con, không bàn, nói ngay đến có người dẫu nói hay mà xét thì thực là không biết thế nào mà yêu cả.

Này, giá ngay giờ ta có hỏi một người rằng : « anh yêu ai ? » thì tất nhiên họ không phải nghĩ ngợi mất phí thì giờ mà có thể đáp được, mà tất ta đoán được họ sẽ dùng cách viển-vông mà đáp rằng : Nhớ đức sinh thành, nghĩ tình ruột thịt, thì tôi yêu cha mẹ anh em ; yêu đức thành đức, khuyên răn phải đường, thì tôi yêu bạn bè thầy dạy ; trong tình lân-lý, trong nghĩa tôn-chi, thời tôi yêu họ hàng làng mạc ; ân-nghĩa thiết tha, công-lao giúp đỡ, thì tôi yêu tôi-tớ vợ con ; có lòng dắt dìu, có nghĩa tác-thành, thì tôi yêu những kẻ mà tôi đội đức nhớ ơn ; vì việc cần kíp, vì sự cần dùng, thì tôi yêu những người vì tôi mà gia ân cấp-nạn ; còn như những sự nhỏ nhặt, như giống súc-vật, như các đồ dùng ở trong nhà tôi đều có lòng yêu cả. — Hay rộng ra nữa thì — tôi yêu nước nhà, vì là chỗ tôi bắt đầu sinh-trưởng, tôi yêu chính-phủ, vì giữ cho tôi được sự trị-an ; tôi dùng một khí vật vừa lòng, tôi trông một bức đồ đẹp mắt mà tôi yêu đến kẻ đã nhọc sức chế tạo ra ; tôi ăn một miếng cơm ngon miệng, tôi mặc một cái áo ấm lưng, mà tôi yêu đến kẻ đã nhọc mình canh, chức được ; tôi yêu quốc dân xã-hội, vì nghĩa-vụ tôi phải đem lòng hữu-ái mà giữ-dàng, tôi yêu cả nhân-loại cả hoàn-cầu, vì thiên-chức tôi là phải đem dạ khoan-hồng mà đối-đãi ; tôi yêu người anh hùng hào kiệt, vì đã tạo-phúc cho nòi-giống, mở mặt với non-sông ; tôi yêu bậc thánh triết hiền tài, vì đã đắp vững được cương-thường, phù-trì cho nhân-đạo ; đến tiết-phụ tiết-phụ, hiếu-tử trung-thần, thì thật từ trong tấm lòng luân-lý của tôi bao giờ cũng yêu đến, vì cái lương-tâm nó chỉ cho tôi là phải yêu. Nói rút lại từ bé chí lớn, từ gần kịp xa, từ giống người có hành-động ở thế-gian, đến vật-sản sinh ra trong vũ-trụ, nếu đã có quan-hệ đến quyền lợi của tôi, danh dự một phần của tôi, tuy trực-tiếp gián-tiếp mặc dầu, trong óc tôi vẫn giữ được cái tinh-thần bác-ái. Trừ những kẻ thù nghịch với công-lý, trùng độc cho nhân-quần, thì tôi mới không yêu mà thôi. Ừ, một người nói thế thì chắc là người biết công-lý, có lương tâm, kiến-thức cao-xa, tình-tình sâu sắc, mà lời nói ấy đều là lời đúng lẽ, chớ sao lại cho là viển vông ? Không, đó là không xét kỹ mà thôi, chớ nếu xét kỹ ra, thì chẳng những là nói bông-lông, mà lại là lời nói không có gốc nữa kia đấy ! — Chết nỗi ; nếu thế chẳng lẽ lại yêu một cách trái lại với trên kia mới là biết đạo yêu, và thiết-thực chăng ? — Không, có khi nào. — Thế thì sao lời nói ấy lại không đạt-lý ? — Đại phàm trong sự-lý, có điều mục thì phải có then chốt, có phô-phang thì phải có thực hành, lời nói trên kia chỉ có điều mục mà không có then chốt, không có then chốt thì lấy gì làm thực-hành, vậy nên dám chắc là lời nói không đạt-lý. — Vậy thì trong sự yêu nói thực-hành ? — Trong sự lý thế mà nói ra thì then chốt cần phải có câu « ta yêu ta », mà chính câu ấy là để thực-hành sự yêu đấy, nếu không có then chốt ấy thì như cái đèn không dầu, cái máy không điện, thực-hành được sao ? — Phải, cái máy không điện là cái máy vất đi, cái đèn không dầu là cái đèn bỏ xó, vô không có thực-tế thật. Thế nhưng một câu « ta yêu ta » mà là then chốt, thì có lẽ vị-kỷ quá, mà thành ra câu chuyện đùa. — Không câu ấy chính là câu then chốt để thực-hành các cái « yêu » khác đấy, vì rằng cái gì mình cũng phải tự mình trước, không quí mình mà quí người là cân-tính nô-lệ, không xét mình mà xét người, là cái tập-tục điêu-ngoa không tin mình mà tin người, thì là đồ ỷ-lại vô-tri, không trách mình mà trách người, là lũ không hay tự-lượng, vậy thì không yêu mình mà yêu người được sao ? — Thế nào là yêu mình mới yêu được người ? — Phàm người ta yêu người phải có đủ tư-cách để bày tỏ cho rõ rệt, thế mới là biết chân-lý sự yêu, thế mà bầy tỏ ra một cách rõ rệt thì làm thế nào ? Ý-tất yêu cha mẹ anh em thì phải báo đáp ân cần ; yêu thầy giáo bạn bè, thì phải kính yêu chung thủy ; hết lòng giúp đỡ thế mới là yêu được làng mạc họ hàng ; làm được vẻ vang, thế mới là yêu được vợ con tôi tớ ; yêu người tiến dẫn, phải sao cho khỏi phụ lòng người, yêu kẻ đỡ đần, phải sao cho có tài giúp lại ; yêu nhà-nước làm sao cho hết nghĩa-vụ, yêu chính-phủ, làm sao cho trọn phận mình, yêu đến kẻ nghề-nghiệp nông-tang, sao cho xứng với công người khó nhọc, yêu đến nhân-quần xã-hội, sao cho làm nên công-đức vẻ vang ; còn như yêu đến bậc hào-kiệt anh-hùng, triết-nhân quân-tử thì lại càng khó lắm, sao cho công nghiệp bằng người, sao cho có tài đức như người, sao cho khỏi thẹn với người xưa, sao cho khỏi hổ là nhân-loại ; khó lắm thay, những người yêu được người càng rộng bao nhiêu, thì sự yêu mình lại càng phải tăng lên bấy nhiêu, nghĩa là phải yêu lấy danh dự phẩm cách mình lắm mới được ; nói dễ làm khó, đã mấy lần người yêu được rộng rãi nhường kia, dẫu ở người yêu mình lắm cũng còn khó lòng, chớ huống chi là những kẻ không biết tự yêu đời nào yêu nổi ! Kìa những kẻ ăn hoang làm hại, cha mẹ anh em nào yêu, tự-bạo tự-khí thầy giáo bạn-hữu nào yêu, công rắn cắn gà nhà, họ hàng làng-mạc nào yêu, có thân chẳng biết lo người cứu giúp đỡ đần nào yêu ; lừa đảo dối giá, quốc dân nào yêu ; phá hại làm hỏng, xã-hội nào yêu ; chính phủ không giữ quyền lợi cho phường Lục-lâm ; nhà-nước không muốn cho kẻ phản trắc ; mà những kẻ như thế đều là kẻ không biết tự yêu phẩm giá danh-dự mình. Lại nói thêm ra, thì tiền bạc nó không yêu anh lười, tước vị nó không yêu anh ngốc, cơm áo nó không yêu anh du thủ du thực, hình phạt nó không yêu anh trái lý trí đường ; công nghiệp vẻ vang nó không yêu anh vô kiến-thức ; vận-hội tốt lành, nó không yêu đến anh vô quả quyết, mà những kẻ ấy cũng là không biết tự yêu tài trí đức tính mình. Cứ

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms của Cornell

thế xem ra thì kẻ không biết tự yêu mình, chẳng những không yêu được ai mà cũng không ai là một người đã có con mắt tri-thức xem đến, lại yêu đến hạng ấy. Hạng ấy chẳng qua là hạng đánh trống mõm, nốn đầu lưỡi, lấy sự mình yêu người để làm cái mồi nhử cho người yêu mình. Chớ một kẻ không có tài-trí, không có kiến-thức gì mà cứ nói đến chuyện yêu thì lấy gì làm tư-cách, lấy gì làm thực-hành, mà yêu người kia chớ; một thân còn chẳng yêu được, yêu đến ai mà ai còn yêu, hạng ấy là hạng «cầu người yêu», như con mèo quẩn vào màn để tìm chỗ nằm, con khướu hót theo người để cầu miếng thịt, tuy ý đáng ra chừng yêu chủ, mà kỳ-thực thì có yêu gì chỗ đâu, hạng ấy cũng chẳng khác gì thế. đeo cái mặt nạ «bác-ái» để lòe người, nhưng tự người xét tình ra thì khác nào giấy quang tuyến soi vào thân người, những tim phổi xấu xa không thể giấu được. Nhưng ở những kẻ ấy thì không kể, ta chỉ khuyên các người muốn có lòng yêu người thật, thì trước nên phải tự yêu mình, yêu mình là gốc, yêu người là ngọn, yêu mình là bột, mà yêu người là hồ, trước yêu mình rồi sau yêu người, mà có yêu mình thì mới đủ có tư-cách để yêu người, vậy thế thì trong sự yêu, chính-đáng kia mới có thực mà không phải là giả-dối hư hoa, mà mới mong nhân-cách được thanh-cao, tình-thần được cao thượng vậy.

Bùi Minh

VĂN UYÊN

Khuyên bạn thi hỏng đừng phẫn chí

I

Thi mà chẳng đậu nữa thì thôi,
Chẳng cự làm sao lại với giời.
Chẳng đỗ năm nay đành khóa khác,
Can chi phiền não hỏi ai ơi.

II

Cỏ công mài sắt có ngày nên,
Chớ thấy chưa thành đã vội quên.
Cái nghiệp bút nghiên ai chẳng thế,
Càng danh rõi sẽ bước dần lên.

Bằng Vân Nguyễn-đình-Thành.

Họa lại bài « Gửi cho bạn »

(Của ông Phan-hương-Tử trả lời)

Vì nghĩa đồng thanh nhớ bạn vàng!
Bấy lâu xa cách chốn thư-hương,
Công danh chịu rẻ đành đường lối,
Tử lợi mong gom một của hàng!
Dực kế sinh nhai đàn ấn trí!
Khỏi điều thất nghiệp đám sản-chương
Trên đường thế lộ ai hơn kém?
Chớ vội cười nhau cũng một phường!

Kim-Giang, (N. V. B.)

Thơ chơi Đồ-sơn

(Họa bài nguyên xướng của ông Ng.-ả-Chuyên)

Mặn canh Đồ-sơn đã mấy thâu,
Thơ, trời tô điểm khéo tươi màu.
Mây tuôn trăng về xanh rì mắt,
Sóng nổ tăng cơn trắng xóa đầu.
Giáp thép ngày đưa tin ruợt bể,
Đèn phe đêm trở lối đi lâu.
Thả nay riêng một tôi cùng bác,
Hai bộ đừng sơn tâm ở hầu.

Ngọc-đàm, Nguyễn-bá-Nhuận.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được rõ biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy nếu việt-giả ông nào mua thì gửi tiền cho bổ không sẽ tiền gửi theo giấy mua thì Bản quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây mà gửi mới được.

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Cái nạn người ốm uống nhầm thuốc

Nước Nam ta từ xưa đến nay vẫn lấy nghề làm thuốc là quan trọng cho là nhất cả các thứ nghề khác. Xem câu như bốn chữ «Cứu-nhân-độ-thế», làm nghề lấy mà làm danh-sự cả, ông cha khi xưa là danh-sự chữa thuốc, rồi chết đi để lại cho con cháu, vài bộ sách thuốc, con cháu chưa chắc đã nối nghiệp lấy được là bởi vì lười biếng không chịu ngày đêm xem sách, nghiền cứu những bài thuốc hay, mà chữa cho người phải bệnh nguy-hiểm đâu. Có xem sách chẳng nữa, thì cũng chỉ xem đại khái vài bài thuốc bệnh thông mà thôi; cũng mở cửa hàng bào chế, bốc thuốc xem mạch ngày đêm phó thác cho đứa học-trò, hễ ai đến lấy thuốc kể bệnh thời cứ bài ấy, bài nọ mà bốc; hoặc khi nó bốc nhầm vị này ra vị khác để cho người ốm uống, cho nên người ốm thường khi uống nhầm phải thuốc, hoặc là bệnh một tăng lên mười, không giảm được cũng vì thế, mà có khi nguy hiểm nữa.

Càng ở đời càng được tòm được vài bài thuốc đau bụng, nhức đầu, sốt rét, chữa được vài người qua khỏi, tiếng đồn là danh-sự, từng sử có người nào mắc bệnh nguy hiểm, mà rước ông lấy đến xem mạch bốc thuốc, thời lấy giữ cuống lên nói mắc bệnh khó chữa lắm; người ta hay nỗng thuốc nhầm phải, trong nhà có người ốm nặng trông bom thuốc men không được cần thận, rồi-ri, nói ông lang này đến, ông lang kia đến, cho nên người ốm nhẹ thành ra ốm nặng. Nghĩ thực đáng ái ngại thay.

Ở ngoài cửa dọn hàng bào chế, trong nhà ba bốn thằng đẩy tớ chế thuốc, xem ra dáng là ông lang danh sự lắm, rút lại nên có người ốm nặng thập tử nhất sinh, thì ông lang cũng chỉ mếp-mó không có thể cứu cho người ta qua khỏi được. Thấy hay thì ít, thấy dở thì nhiều.

Các ông lang nặn bóp của người ta nhiều tiền mà bệnh vẫn không khỏi, lại còn làm những thuốc viên nhầm nhí, không dáng là bao nhiêu mà lấy của người ta nhiều tiền, người ốm nhầm đó, chỉ mong sao cho bệnh mình qua khỏi là hơn, chứ có ngờ đâu là tiền mất tật mang.

Nhà nào có người ốm nặng nguy-cấp, đến nỗi nửa đêm cho đẩy tớ đi đón cụ lang bọ, ông lang kia đến xem mạch chưa thuốc, lại từ chối đêm khuya không đi được đến sáng mai mới đi. người sắp chết đến nơi mà lại bảo khuya không đi, thì sao gọi là cứu dân độ thế Làm thầy cứu người thì mưa bão xa mấy gió đồng bỗ, và nửa đêm gà gáy cũng phải đi.

Ông lang nào khá mà đã học được vài bài thuốc gia-truyền càng hay nữa tiền của người có bệnh, nghĩa là bốc thuốc không muốn cho người ta khỏi ngay, cầm bệnh lại, để cho người ta phải chịu uống thuốc của mình mãi để phải mất nhiều tiền cho mình; cũng có ông lang tính hay ăn lễ của người ốm lấy thuốc quanh năm, nên chậm lễ tết, thì lần sau mới ông ấy đến xem mạch ra điều trễ-nải không thèm đến với.

Còn như các nơi thôn giã, hễ có người nào bị đau yếu, nghe thấy ngoài lỉnh thành đồn có ông lang nọ hay, ông lang kia hay, ra đón về nhà, thết cơm nước trong năm ba ngày để phục thuốc cho người ốm; ông lang cứ lấy ngày đòi ba chục đồng trước, cho vài ba thang thuốc và vài chục viên thuốc nhầm nhí khỏi hay không cũng mặc kệ, tiền đã lấy dút túi trôi rồi.

Than ôi! Nghề thuốc quan trọng biết chừng nào, mà còn có những kẻ vô lương tâm nỡ làm cản quấy. Ta mong rằng những người đã tự nhận cái danh dự *Cứu dân độ thế* phải nên cẩn trọng chớ coi thường.

Hoàng-đặng-Vấn

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 28 Juin này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 70.

Tin tàu. — Tàu *Azap, le Rideau* mang thư sang Pháp ở Haiphong sẽ chạy đi Saigon ngày 30 Juin. Thư tin ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong ngày 29 Juin.

Quan Thông sứ về Hanoi. — Chiều hôm nay chuyến xe hỏa 5 giờ quan Thống sứ Monguillot ở Chapa sẽ về Hanoi.

Hội đồng Thường-trực của hội-đồng chánh-phủ. — Hội-đồng Thường-trực của hội-đồng chánh-phủ đã hội ngài sáng hôm nay hồi 9 giờ, tại phủ Toàn-quyền. Quan Toàn-quyền Baudoin chủ tọa.

Chiến hạm Montcalm. — Chiến hạm *Montcalm* đã bắt ở Saigon hồi 14 giờ để đi Đại-pháp.

BÁN SÚNG

Bán một khẩu súng bắn chim. Hai nòng hiệu « Hammerss » dạn số 12. Còn mới nguyên.

Hỏi tại bản-quán.

3286

Hội-đồng tổ-chức cuộc Hội chợ. — Trong số báo hôm qua, bản quán đã nói rằng hồi 10 sáng hôm qua Hội-đồng đã họp tại phòng Thương-mại M. Sauvage chủ-tọa.

Trước tiên ông hội-trưởng thuật lại công việc của tòa Trị-sự đã làm từ kỳ hội-đồng trước đến giờ, đoạn, hai ông hội-viên có tuyên đọc hai bản tờ trình của Hội-đồng định thể-lệ, và Hội-đồng quảng-cáo.

Từ kỳ hội đồng trước đến giờ, tòa Trị-sự vẫn trù tính mọi việc. Vậy tòa Trị-sự đã xin được tòa Độc-lý giao cho những giấy má về các kỳ hội chợ trước.

Các quầu áo dẫu của các phu gác ở Hội-chợ thì quan Đốc-lý có hứa với tòa Trị-sự rằng sẽ trích tiền trong số chi tiêu thành-phố mà may hẳn các quần áo mới.

Tòa Trị-sự có nhờ các phòng Thương-mại các xứ trong cõi Đông-Pháp lập nên các tiền hội-đồng trị-sự để giúp đỡ mọi việc. Hiện nay mới có phòng Thương-mại Saigon trả lời. Phòng Thương-mại ấy trả lời rằng như ý phòng ấy thì nay công không cần lập tiền hội-đồng làm chi, song phòng ấy sẵn lòng giúp đỡ tòa Trị-sự mọi việc.

Tòa Trị-sự đã xin với sở Thương-chính ưng cho các hàng-hóa mà xưa nay vẫn phải chịu thuế thổ-ỷ hành, thuế tiêu-thụ thì nay có thể xin giấy nhận thực của sở Thương-chính để được tạm miễn các khoản thuế ấy, đến lúc bán hàng hóa mới phải nộp.

Tòa Trị-sự có viết giấy xin các công-ty vận-tải giảm tiền cước cho các hàng hóa đem đến Hội-chợ và các chủ có hàng hóa ấy. Các công-ty vận-tải bằn-xứ đều trả lời ưng-thuận cả. Còn hãng tàu biển, và hãng tàu Năm-sao nay mai sẽ trả lời. vì còn phải viết thư về hỏi ý kiến tổng-sự ở Saigon.

Tòa Đốc lý Haiphong và Hội đồng thành-phố Nam-định ưng chịu tiền phí-tổn đi tàu cho các viên đại-biểu các nơi ấy dự cuộc Hội-chợ.

Về các số tiền của các sở chi tiêu trợ cấp cho Hội-chợ, thì nên nhắc lại rằng ngày 22 Juin quan Toàn-quyền có nghị-định trợ cấp cho hội-chợ 15.000 p. Tiền ấy đã lĩnh rồi. Số chi thu thành-phố Hanoi cũng trợ cấp cho 2.000 p. Nhưng trước khi quan Đốc-lý có định rằng số tiền lương những phu gác Hội-chợ phải trích ở trong số tiền ấy ra, nhưng sau tòa Trị-sự có nói rằng số tiền ấy là số sở Lục-lộ phải chịu và có xin Hội-đồng thành-phố quyết nghĩ mọi lẽ, nghe đâu Hội-đồng thành-phố cũng bỏ ý với tòa Trị-sự.

Tòa Trị-sự lại có xin quan thủ hiến các xứ, các quan sứ-trưởng và các phòng Thương-mại trợ cấp cho ít nhiều. Phòng Thương-mại Haiphong có hứa trợ cấp cho 1.000 p. phòng Canh-nông có hứa giúp 200 p. Chánh phủ Bảo-hộ Trung-kỳ có hứa cấp cho 1.000 p.

Ngoài các việc ấy, tòa Trị sự còn trù-tính nhiều việc khác nữa.

Cứ như tờ trình của Hội-đồng định thể-lệ thì Hội-đồng ấy xin rộng cho các nhà đại-biểu các hiện ở bên thượng cuộc cũng được đại-diện các hiệp ấy mà dự cuộc Hội-chợ. Hội-đồng lại xin cả cho những người Á-đông trú ngụ ở Đông-pháp mà cũng làng theo luật pháp như người bản-xứ cũng dự cuộc Hội-chợ.

Hội đồng có định giá tiền thuế các gian như sau này:

Hai dãy ngay chỗ cửa vào Hội-chợ có 16 gian giá là 20 p. một gian; 6 gian 30 p. một gian; 4 gian 50 p. một gian.

Các gian bên về đường nhà ga, từ số 1 đến số 16 không cho thuê, còn những gian từ số 11 đến số 20 thì 10 p. một gian.

Các gian ở đằng sau Bảo-tàng-viện, mà cũng theo một lối ấy, từ số 223 đến số 239 thì 5 p. một gian, những gian ở đằng sau Bảo-tàng viện mà đâm dọc lại từ số 159 đến số 222 thì 4 p. một gian.

Chỗ bày các hàng vật ở đằng sau nhà Bảo-tàng mỗi khu độ hai thước giá 1 p.

Hội-đồng ấy lại có soạn một bản điều-lệ của Hội-chợ và điều-lệ cuộc đấu xảo hàng năm về mấy sản vật của Đông-pháp. Cuộc thi các sản vật ấy năm nào đến kỳ Hội-chợ Hội-đồng cũng đặt riêng mấy gian tại Hội-chợ Mỗi năm đấu xảo riêng mấy hạng sản vật nhưng mỗi năm có đủ khéo được thưởng tiền. Số tiền chi vào các khoản ấy mỗi năm hội-đồng chỉ là 1000 p. như năm thứ nhất thì đấu xảo các thứ da thuộc, các đồ lưu trữ các thứ giầy dép, các đồ gỗ các đồ ngà đồi mồi, sừng, xương, các thứ sơn v. v. của người bản xứ chế tạo; năm thứ hai thì đấu xảo các đồ thêu, các đồ đen, các thứ quạt, chiếu, chè, đồ bạc, ghế Thonet, v. v. của người bản xứ làm; năm thứ ba các thứ bàn chải, các đồ ngựa, the, lụa, các thứ giấy các đồ trẻ con chơi các thứ dây gai dạ v. v. của người bản-xứ làm; năm thứ tư đấu xảo các thứ dầu các đồ sắt tây các đồ ảnh, đường, mật, đồ cầu, các thứ bột v. v. của người bản xứ làm.

Chỉ những nhà có thuê gian hàng mới đề dự Hội-chợ mới được dự vào cuộc Đấu-xảo ấy mà thôi.

Cứ như bản tờ trình của Hội đồng quảng-cáo thì Hội-đồng xin tòa Trị-sự treo giải về một cái yết-thị quảng-cáo. Thể lệ cuộc thi ấy bản quán đăng ở trang thứ ba.

Hội-đồng lại xem xét một cái chương trình việc quảng cáo của M. Cucherousset, chủ nhiệm báo *Eveil Economique* đệ trình Hội-đồng. M. Cucherousset bàn gởi những điện tin quảng cáo cho nhà điện báo *Reutel* ở Hongkong và nhà điện báo *Agence Havas* cho điện tin lại đăng vào các báo-chương có giấy hợp đồng với các nhà điện báo ấy. Các điện tin ấy là cốt quảng cáo cuộc Hội chợ đối với các nhà doanh-nghiệp và các nhà du-lịch để cổ động cho các nhà ấy đến thăm xứ Bắc-kỳ trong độ mở Hội chợ.

Còn như việc quảng cáo trong thuộc địa thì M. Cucherousset bàn rằng nên đăng các bài cổ động vào trong các báo chữ Pháp và chữ Việt, chiếu các phim ảnh về hội chợ trong các rạp chiếu bóng, nên phát các sách cổ động bằng chữ Pháp và chữ Việt có in các tranh ảnh, cùng là nên in các *carnets postaires* về Hội-chợ. Ông nhận trong toàn giúp Hội-đồng việc soạn việc gởi các sách về quảng cáo ấy. Ông lĩnh ra cái chương-trình ấy tốn mất 2.000 p.

Hội-đồng xét ra số tiền ấy cũng không đắt, vậy Hội đồng ưng thuận các chương trình của M. Cucherousset.

Hội-đồng lại nói rằng nay nên xin quan Tổng-sứ thông tư cho các quan cai-trị đầu tỉnh để các ngài sẵn lòng tán trợ cho cuộc Hội-chợ.

Hai bản tờ trình đại Hội-đồng ưng thuận cả.

NHÀ BÁN

Nhà Tây bốn phòng có gác, số 174 phố bờ Sông. Hỏi tại số 15 bis phố Đồ-hữu-Vị, Hà-nội.

3288

Quan nguyên-soái Đương-kế Vũ — Quan Nguyên-soái Đương-kế-Vũ là em quan Đô-đốc Đương-kế-Nghiên ở Vân-nam ngày hôm qua có đi qua Hanoi lên Vân-nam cùng với qui-quyến.

Ngạch quan lại. — M. Hoàng-xuân-Quí, hàng tổng huyện Cẩm-khê (Phú-thọ) nay đã quyền huyện Thanh-thủy trong khi M. Trần-trọng-Thanh bị bệnh nằm tại nhà thương.

Ngạch công-chính. — M Ngô-huy-Tân, thư ký tập sự ngạch công-chính được nghỉ thêm hai tháng dưỡng bệnh tại Hanoi.

NHÀ CHO THUÊ

Cái nhà số 24, phố chợ Hôm (Route de Huế) cho thuê bắt đầu từ trung tuần tháng Juillet. Hỏi tại bản-quán.

3287

Ngạch chính-phủ. — M. Đặng-thúc-Giáo thừa phái hạng năm tại châu Chợ-đồn (Bắc-kạn) nay kiêm cả chức lục-sự tại tòa án đệ nhất cấp châu ấy thay M. Ngô-Can ốm vào nhà thương.

Thuyên chuyển. — M. Tống-gia-Thị, mới bổ thư ký tập sự ngạch tòa Sứ thì bổ đi Sơn-la thay M. Phạm-ngọc-Mai đổi đi nơi khác.

M. Hoàng-ngọc-Chi, thư ký hàng năm tại Lai-châu thì nay đổi đi Ninh-bình thay M. Hoàng quang-Thúy về nghỉ.

Từ chức. — M. Ng đình-Huệ, thư ký hạng ba ngạch tòa Sứ hiện đương nghỉ nay được từ chức.

Tiền từ tuất. — M me Ng.-thị-Thuộc là vợ goa M. Ng-v-Luận là trợ giáo mất ngày 25 Avril 1922 thì nay được một số tiền từ tuất là 30p.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE

aux examens franco-annamites

của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam xem.

Bản tại nhà in bản-quán

Giá mỗi quyển..... 0 $30

Tiền cước mỗi quyển... 0.12

Ai ở xa, xin viết thư về cho ông Bùi-xuân-Thành

61-63 Rue du Coton, Hanoi.

Tòa án Trừng-trị. — Như lời bản-quán đã nói trong số báo trước kia, sáng hôm nay hồi 9 giờ, tòa án Trừng-trị thiết kỳ tòa bắt thường xử việc hai tờ báo quí quốc đánh nhau. Khi hồi nguyên bị và chứng tẻ đôi bên rồi thì luật sư bên M. Clémenti là quản-lý tờ báo *Argus* xin tòa bắt M. Daudolo là chủ nhiệm báo *Avenir du Tonkin* bồi cho bên nguyên các thứ tiền thiệt hại cộng là 15.000 đồng, mà luật sư bên M Daudolo thì xin tòa cứ người xét những sự thiệt hại của bên nguyên xem có đến số tiền xin ấy không.

Tòa hoãn việc này đến kỳ sau để nghị án.

(Xem trang thứ ba, cột thứ ba).

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán cả giấy quấn báo, chứa lại thì nào thì biên rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$ 20) bằng tem cũng được để chi tiêu giấy quấn báo.

Để xảy không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Dịch-giả : Nguyễn-Bá

A-tố ngừng lại. Suốt trong lúc nhà qui-phái nói, *Môn-cơ* không có hơi một hộ gì tỏ ý bằng lòng hay không bằng lòng cả; *Môn-cơ* lặng nghe những lời hăng hiện ấy, trong cặp mắt cũng không hề thấy có lòng lành chút tình-thần. *La-phe* bá-tước buồn rầu mà nhìn *Môn-cơ*, trông thấy cái mặt ủ rũ ấy thì tưởng chừng như sự nản chí ngẫm vào đến tận lòng mình. Sau, *Môn-cơ* dường như bâng khuâng đôi chút, mới cất tiếng nói, giọng nói ngọt ngào mà nghiêm trang:

— Thưa ngài, tôi lại xin dâng những lời ngài nói mà trả lời ngài. Với người khác ra thì tôi trả lời bằng sự trục xuất, bằng sự giam cầm, mà có lẽ còn tệ hơn thế nữa. Vì ngài vừa đỗ đánh tôi mà vừa bắt buộc tôi. Nhưng, thưa ngài, ngài là một người kể khác bao giờ cũng phải chú ý đến và cũng phải nể vì ngài là một nhà qui-phái sĩ diện nói với, mà tôi rất biết người. Vừa rồi, ngài có nói đến một món tiền của tiên đế gửi ngài để lại cho con... vậy chớ ngài có phải là một người *Pháp* tôi đã được nghe tiếng, toàn cứu giá *Sắc-lê* Hoàng-đế ở điện *Bách-lân* đó chăng?

— Bẩm tướng-công, phải đó. Chính tôi đứng dưới phép-đài trong lúc hành hình. Tôi đã không thể cứu sinh cho *Anà*-hoàng được. thì tôi đã được mấy giọt máu đào của đấng thâm-quân rơi xuống trán, tôi lại được hưởng cái lời nói cuối cùng của vua *Sắc-lê* đệ nhất: nhà vua nói tiếng *Remember*! là nói với tôi; nhà vua dặn tôi nhớ lấy. là có ý nói đến món tiền biện ở dưới chân tướng-công này.

Môn-cơ nói:

— Tôi đã được nhiều lần nghe nói đến ngài, nhưng tôi mừng vì ngẫu nhiên mà lượng biết được cái qui-giá của ngài chớ không phải vì đã nhớ ngài mà tôn-trọng ngài vậy. Vậy tôi xin giảng giải cùng ngài những điều vừa nay tôi chưa nói với ai, rồi ngài sẽ biết tôi đối ngài một cách đặc biệt với những người đi sứ khác thế nào.

A-tố nghiêng mình, sẵn tâm mà hứng lấy những lời chân ngọc trong miệng *Môn-cơ* từng tiếng một rơi ra, như thể hạt sương móc trên bãi sa trường vậy. *Môn-cơ* nói rằng:

— Ngài nói đến *Sắc-lê* đệ nhị Hoàng-đế, nhưng, thưa ngài, ngài hãy nói cho tôi biết nhẽ nhẳng hay cái áo-bình Hoàng-đế ấy có can dự gì đến tôi? Tôi đây đã bạc đầu trong nơi chiến trận và trong nghề chính-trị, là hai cái thời nay phải đi chung với nhau, phận làm tướng đeo gươm lên ngựa là phải tự lòng mình mà xông pha đánh đập để bảo thủ lấy quyền lợi của mình và để được vừa cái lòng tham muốn của mình, chớ không phải làm một nhà chiến-sĩ mà nhầm mắt theo đuôi một người chủ-tướng như ở những trận thắm thường. Tôi đây, có lẽ tôi không thèm muốn gì cả, nhưng tôi e sợ nhiều điều. Trong cái nghề chiến trận ngày nay, quyền tự do của nước *Anh-cát-lợi*, và có lẽ cả mỗi người *Anh*, đều do ở đó. Ngài, thử ngẫm xem, cái tinh thế tôi đã gây dựng được nên này là tôi đang được tự do, lẽ nào tôi lại đi giữ tay cho một người ngoại quốc tôi buộc? *Sắc-lê* đối với tôi chỉ là một người ngoại quốc đó thôi. Ý đã giao chiến lắm phen trên đất *Anh* này mà đã bị thua, vậy ý là một ông tướng hèn; ý đã đi thương thuyết lắm nơi mà chẳng nên công cán gì, vậy ý là một nhà chính-trị dở, ý đã đeo cái sự khốn cùng của nhân vào khắp các triều đình ở Âu châu, vậy ý là một đứa nhát vậy. Chưa có gì là cao thượng. chưa có gì là quảng-bác. chưa có gì là anh hùng xuất-sắc cả, ấy cái con người toan những cái quân một nước lớn và bộ binh phép kém tôi, chính-trị kém tôi, phẩm giá cũng lại kém tôi. sao? Không, thưa ngài. khi nào tôi thấy có điều gì lớn lao xuất sắc đề được dịp mà lượng xét phẩm giá của *Sắc-lê*, khi bấy giờ có lẽ tôi sẽ công-nhận cho ý có quyền được lên ngôi báu, chứng tôi sở-đĩ trusti-phế vua cha ý, cũng chỉ vì không có những đức tính ngày nay ý còn thiếu đó thôi. Nhưng ngày nay, nói đến quyền phép thì tôi chỉ biết những quyền phép của tôi. «Ách mệnh đã khiến cho tôi làm thượng tướng; cây gươm này sẽ làm cho tôi được toàn quyền bảo hộ cho cả nước cũng nên, cái đó còn tùy lòng tôi cả. *Sắc-lê* cứ việc xuất điều lệ điện, mà thì thố tài năng như hết thảy mọi người có chí lớn, mà nhất là ý phải nhớ cái giống nói ý phải giúp đỡ cho kẻ khác nhiều hơn nói giống khác. Vậy, thưa ngài, ta không nên nói đến nữa. tôi không thuận mà cũng không từ chối, tôi chỉ kiên-tâm chờ đợi đó thôi.

A-tố đã biết *Môn-cơ* nay những việc có liên can đến vua *Sắc-lê* đệ nhị, nên không cần cợ dài lời hơn nữa. Và cũng không phải giờ, không phải lúc cần lễ. *A-tố* nói:

— Bẩm tướng-công, vậy tôi chỉ còn phải tạ ân tướng-công.

— Tạ ân gì, thưa ngài, tạ ân tôi vì ngài đã lượng xét được bụng tôi, và tôi đã hành động theo những lời ngài suy xét đó chăng? Ồ! thật vậy, có bổ công chăng? Vàng này ngài mang về cho vua *Sắc-lê* sẽ làm cho tôi nghiệm xét được ý, để tôi xem ý lấy tiền ấy dâng được những việc gì. Bấy giờ có lẽ tôi sẽ có một ý riêng bảy giờ tôi chưa có.

— Tuy vậy, tướng-công để cho mang tiền đi dâng vào bình cơ của một kẻ thù của tướng-công mà không sợ mang tiếng cho tướng-công sao?

— Kẻ thù của tôi, ngài nói vậy sao? Ồ, thưa ngài, tôi đây không có kẻ thù. Tôi làm việc cho tôi nghị-sự, tôi nghị-sự bộ lịnh cho tôi không cự với người-sự *Lâm-bật* và vua *Sắc-lê*, là thù nhân của tôi nghị-sự, chớ không phải của tôi. Vậy tôi cứ biết không cự. Vì nếu tôi nghị-sự bộ lịnh cho tôi trẫm thiết bến Luân-đôn, điểm duyệt binh mã trên bờ sông để cung nghênh Hoàng-đế *Sắc-lê* đệ-nhị...

A-tố mừng reo lên rằng:

— Thì ngài sẽ vàng lệnh?

Môn-cơ mỉm cười mà rằng:

— Tôi xin cam lỗi với ngài, tôi, toàn, tôi đây đã bạc nửa đầu, mà quả tôi lạc đâu mất trí, tôi toan nói một điều rõ dại như một đứa nhãi thiếu vậy.

A-tố nói:

— Vậy thì ngài sẽ không tuân lệnh?

— Tôi cũng không nói vậy nữa, thưa ngài. Trước hết tôi phải thử tướng-công có sức khỏe, mà hầu là muốn cho tôi được nữa khỏe ấy mà làm điều hay cho muôn chúng, nên Chúa Trời lại cho tôi có trí sáng suốt. Nếu tôn nghị-sự sai tôi làm một điều như thế thì tôi nghỉ đã.

A-tố nằm nét mặt lại, nói rằng:

— Thôi, tôi coi đó thì quả tướng-công không sẵn tâm giúp vua *Sắc-lê* chút nào.

(Còn nữa).

ĐỒNG-HỒ
VÔ KÊN
BẢO HÀNH 5 NĂM
Máy chạy tốt nhất hạng
Có cả vòng đeo tay bằng giá rất đẹp
Một mẫu hàm có chữ số quảng, để xem giờ sau đêm
Giá . . . . . 5 $ 75
Bán ở hiệu :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert. — HANOI
2099

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí khách xem báo thấy có đăng cao-bạch của bản-hiệu, đến khi xe mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ ma làm ra không dùng được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy quý vị nên lưu tâm kinh trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài tự ray đề có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì vin nhân rõ.

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

PHỜI KẺ PHẢI ĐAU

Nhà hơi của người Nam Việt phải đau ngực, phải ngã tanh, phải đau khi quán sát nhân thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chất nào cả, nay hết thảy những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; nay hãy cho người phải những lao, nay tôi khuyên nên người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tiểu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền nữa sẽ một đời người sau nữa không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không ? Nên có bệnh mà không chữa đi, thì trong 100 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt lần diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con nít phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có sinh sinh con đi nữa thì khi sinh con nói yếu ớt, gầy mòn hết.

Hỡi người Nam-Việt, nam nữ người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nào các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì không bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bảo chế MONTÈS số 54, *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 3 $ 50. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa cafe, uống một lọ, thì ít ấy khỏe mạnh ra một đám.

BRONCHOSERUM
Một lọ . . . . 0 $ 90
Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một lọ . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU
một lít. . . . . 12 $ 00
Bộ từ 1 $ 90 đến 2 $ 00 (thay theo giá bạn khi Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1 $ 80

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. . . . . 4 f. 45
Bộ 6 $ 70 đến 0 $ 80
Sáu lọ. . . . . 24 f. 50
Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ . . . . . 11 f. 50
Bộ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-hồ) bổ huyết
Một lọ . . . . . 11 f. 40
Bộ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh nội-địch : như bệnh grippe bệnh cảm, vì mùa hay thường nay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 2 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vẻ sẽ người si cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 2 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rễ nóng, đắp nhiều cho ra mồ hôi. Rồi cũng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rễ nhiều nước nóng sẽ ở người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bảo-chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Nghỉ phép. — M. Đoàn-Đạm, huấn đạo, trợ tá huyện Hoàn-long được phép 29 ngày nghỉ lại Hà-nam.

Đổi tên. — M. Ng-xuân-Tuấn, lý-trưởng làng An-Ninh, tổng Yên-lạc, phủ Tiên-hưng (Thái-bình) được phép đổi tên là Nguyễn-xuân-Kỳ.

Đổi trường. — Trương Thụy-lang phủ Kiến xương (Thái-bình) ở làng An-cơ được phép dọn sang làng Tuế.

Lương tương hoán cải. — M. Vũ-phạm Phồ, thừa-phái hạng tư, châu Yên-lập (Phú-thọ) và M. Ng.-công-Nguyên thừa-phái hạng năm ở châu Cao-lộc (Lạng-sơn) được phép đổi lẫn cho nhau.

BÁN NHÀ

Bán một cái nhà ở Đồ-sơn, có đủ cả các đồ dùng như là giường ghế, tủ, cốc, bát đĩa, vân vân.
Hỏi tại bản-quán.
3285

BÁN ĐẤT

Có nhiều đất để làm nhà muốn bán. Hỏi tại bản-quán.
9278

Cô đờ thuyện chuyển. — Cô Đỗ-thị-Khê, có đỗ bằng sáu mới bổ thì nay đổi đi Phủ-lý thay cô Trần-thị-Nhi.

Cô Trần-thị-Nhị ở Phủ-lý đổi đi Nam-định thay cô Ng-thị-Thuộc. Cô Thuộc đổi đi Bắc-giang thay cô Ng-thị-Duyên.

Cô Ng-thị-Duyên ở Bắc-giang đổi đi Hà-giang.

Cô Ng-thị-Huệ mới bổ thì đổi đi Ninh bình thay cô Ng-thị Liên về Hà-đông.

Một quyển sách có ích cho các nhà coi hương-chính. — Quyển « Thưa phải lại khán bản » của ông F. Bœuf chánh tòa án Nam-định soạn bằng Pháp-văn, quan huyện Ng-trần Mô dịch ra Quốc-văn và Hán-tự mà ông Hoàn-như-Khuê mới ấn bản phát hành. Trong đó chép đủ cả các cách thi hành ấn hộ, có mẫu kiểu để tiện lúc ứng phó làm thời. Xứ Bắc-kỳ từ đương buổi thực hành cải việc hương chính cải lương ; các nhà coi hương chính mỗi người được một quyển này thì công việc thật là rành rẽ ; mà dân gian mấy người một đờ, khỏi can thiệp đến tư tụng, cũng nên xem quyển sách ấy để gặp lúc có việc không đến nỗi mắc thẹn.

Bản quán xin có lời cảm ơn ông Đoàn như-Khuê có lòng hạ tứng bản quán quyển sách ấy và xin giới thiệu một quyển sách mới cùng độc-giả chư tôn.

Cuộc du-hành. — uộc du hành các tỉnh và Sầm-sơn của hiệu Tong-Yuen-Tai, xem trang thứ tư.

Hội Nhân bác. — Kỳ báo số 1583, ngày 26 Juin vừa rồi, về mục hội học Nhân-bác phát phần-thưởng có đăng rằng : « Hội có đón *Phương-nhạc* đến thổi nhiều khúc rất « êm-đềm vui-vẻ » là sai nhầm.

Xin cải-chính lại rằng : « Hôm ấy ông Ng-vinh-Lan là hội-viên hội Nhân bác cũng các ông đồng-chí nhiệt-thành về việc cải-lương âm-nhạc và việc làm phúc, vì hội có giấy mời, nên các ông đến giúp cho lễ phát phần-thưởng được long trọng hội phần, chứ không phải là phường-nhạc.

Các lò sát sinh. — Quan Thống-sứ vừa ký một tờ nghị định chỉnh đốn lại các lò xát sinh ở Bắc-kỳ.

Chết đuối. — Cái xác người đàn bà chết đuối hôm nọ lên là Nguyễn-thị-Huệ thì nay đã với được ở bờ sông địa-hạt Thanh-trì.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN-QUÁN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO THỦ của Ng.-văn-Vĩnh dịch, giá. **0 $ 00**
ẤY AI HẸN NGỌC TRAO VÀNG của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. **0, 40**
THUYỀN TÌNH BỂ ÁI của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. **0, 60**

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Lại chuyện rủi ro ô-tô. — Tối chủ-nhật, ở con đường Lạch-tray lại xảy ra một việc rủi ro ô-tô nữa. Hai vợ chồng người lính khố-xanh kia đang đi thì bị cái xe ô-tô của một người Tây đè phải chân vợ người lính bị thương. Không biết nai hèn hay vì thế nào mà người lính ấy bị tát hiệu đòi bồi thường đem việc trình sở cảm.

Tiền đồng làm lại. — Sáng hôm qua, M. Lebedel là ấy về của sở Mỏ đã đến chứng kiến cho Cơ-khí công-ti hãy hơn 2000 cân tiền đồng mới là những đồng đập xấu không thể dùng được. Những đồng ấy sẽ làm lại cả.

Việc lậu phẩm. Trong một số báo trước bản quán thuật chuyện một người giấu phẩm lận vào với các đồ sứ, bị sở Thương-chính bắt được thì có ý điều đình nộp tiền giải hòa. Sở Thương chính không nghe, thì ngày thứ hai vừa rồi, tòa án Trừng-trị đã xử phạt 3 tháng tù và 15.600 francs.

Lễ thử tàu « Van Vollenhoven ». — Chừng thượng-tuần tháng sau thì nhà nước sẽ làm lễ thử chiếc tàu « Van Vollenhoven » là tàu đóng tại bến này cho Đông-pháp thương-thuyền-cục độ trước.

HÀ-ĐÔNG (Phó Ủng hòa)

Lễ phát phần thưởng tại trường Ủng-hòa. — Hôm 18 Juin vừa rồi, trường Pháp-Việt phủ Ủng-hòa có làm lễ phát phần thưởng cho các học-trò rất là long trọng. Trong trường bài trí lịch sự ; trước cửa có kết một cái rạp là dừa có cái hoa trông rất ngoạn mục, chung quanh rào nhà trường cắm chi chít những cờ ngũ hành và cờ Đại-pháp, giờ bay phấp phới làm cho cái quang-cảnh nhà trường hôm ấy có vẻ rực rỡ thêm.

Đúng 8 giờ, các quan và các nhà làm việc cùng những thân-phụ học-trò đến dự lễ đông lắm. Trước hết, ông Ng-như-Trí là chưởng giáo trường ấy đứng lên nói cảm ơn các quan và các ông đã đem cho học-trò sách vở và đến chứng kiến cho ; nhân ông lại giải tỏ cho các học-trò điều biết cái mục đích của việc học và cách dùng giáo dục hay giờ rồi lại khuyên dân học-trò rất là ân cần ý vị. Sau ông lại kể qua cái công-đức của quan Tổng-đốc và quan Thương-tá Hà-đông đã sáng lập ra trường ấy, kế đến M. giáo Liên và một cậu boa trò bé có đọc mấy bài diễn văn ; khi đọc xong thì mọi người đều vỗ tay khen. Đến quá 11 giờ thì p át phần thưởng xong, những học-trò ra về, nét mặt xem ra vui mừng hớn hở, vì cuộc phát phần thưởng năm nay không những là được nhiều sách vở mà lại có phần vui vẻ trong thể thao.

Trường Thư-ký thi tốt nghiệp lớp thứ ba. — Chiều hôm kia 26 Juin thi viết bài biên-bản, sáng hôm qua thi bài số chi thu ; chiều hôm qua thi tính và kể số, những điều bài như sau này :

Biên bản. — Hương hội một làng kia họp bàn về việc lập sổ chi thu sang sổm, số tiền thường thu đã đủng vào các khoản thường chi mà còn các năm trước còn lại ở trong quĩ có nhiều. nay hương-hội bàn định đem số tiền ấy dùng vào việc công ích trong làng. Làm biên-bản về việc ấy.

Số chi thu. — 1) Tại làm sao một nước, một tỉnh hay một làng phải lập sổ chi thu ;

2) Hãy kể các thứ tiền thu và tiền chi ở sổ chi thu các làng ở Bắc-kỳ.

3) Nói về cách thi hành sổ chi-thu các làng ở Bắc-kỳ (nói về cách thay đổi các dự khoản)

Tính đố. — Hai tấm gấm dài đều nhau. một tấm gấm thêm và một tấm gấm vàng. Gấm thêm giá là 99 p. 50 gấm vàng giá là 86 p. 60 Gấm thêm thì dài hơn gấm vàng một thước tây là 0 p. 30, thế thì mỗi tấm dài bao nhiêu thước tây ? Hai thứ gấm ấy mỗi thứ bao nhiêu tiền một thước tây ? Tính theo giá bạc là 6 f. 50 thì mỗi thước tây mỗi thứ là bao nhiêu tiền tây ?

Mẫu kê sổ Kê một bản sổ khai sinh

PHÚ-THỌ

Hóa điện. — Tên Khảm ở làng An-đạo thuộc huyện Phù-ninh tự nhiều lấy dược liệu đốt nhà nó cháy mất nhiều gian nhà là to, và nó lại vứt đứa con nó vào đống lửa, may bấy giờ có nhiều người đến lôi được đứa trẻ ra ngay, nó lại cầm dao chạy đuổi đánh những người đến chữa cháy nhà nó, bởi vậy không ai dám vào, chỉ chứa những nhà quanh gần thôi thành ra nhà tên Khảm cháy hết nhẵn, không còn chạy được tí gì Sáng hôm sau ký-lý làng An-đạo đem tên Khảm lên trình quan huyện sở tại quan huyện đã giải tên ấy lên tỉnh để quan tỉnh thẩy thuốc khám, thì nó lại loạn thật cổ ở trước mặt các quan và kêu gào. Xét ra tên Khảm phải điên thật, nên đã giao cho một tên lính đem về Hanoi để chữa.

VIỆC KINH-ĐÔ

Ba người mắc phải quả báo. — Ở làng V. D thuộc huyện H. T., mới rồi có một chuyện quả báo rất kỳ, tưởng cũng nên kể ra đây để làm gương cho những người vô hạnh.

Số là ở làng ấy có một người đàn bà góa, có một người con gái nay đã đến tuổi cập kê ; và đã có cậu học-sanh ở làng kia đến hỏi. Là gái cậu học-sanh nầy vốn là người nhiều tiền, nhà lại không người trưởng thương, cho nên việc phu thê là nghĩa trọng mà chẳng biết thăm dò cho đến ngọn ngành lạch sông, chỉ tham nơi nào có con gái đẹp thời bỏ đến, đem tiền tài thu lấy lòng người, rắc là muốn người làm mối, nào là cho các người họ hàng thân-thích của đề mà cầu thân. Vậy cho nên mối tơ-hồng của cô kia cũng đã vướng vào chân cậu. Thế mà ai ngờ trong 3, 4 tháng nay, người vợ cậu tuy là chưa cưới mà đã buôn bướng xuân riêng dấu quả anh-đào, có lẽ nàng đã gặp tiền ở non bồng mà cho nàng quả anh-đào ấy chăng ?

Một hôm cậu nầy tới làm rể, thời nghe rằng có nợ đau nặng ở trong buồng, tiếng rên rỉ nuối ngày đêm, cậu lấy làm đau mới đến, đi mới thấy cái thuốc điếu trị đề hai ba ngày, nhưng thuốc thang bệnh tật chỉ day bai mẹ con cũng công trầy thuốc biết mà thuốc còn chàng rẻ mới đã không được rõ bệnh tình, lại không khi nào được trông thấy mặt mày người đau ốm Một hôm chàng dương sắc thuốc ở ngoài cửa buồng người bệnh thời bà mẹ vợ từ trong buồng đi ra, hai tay bưng một cái trập sơn đen, chẳng rõ đựng vật gì. Khi vừa ra đến cửa cửa buồng thời một con gà cồ cửa trong nhà buồng chạy đến, nhảy lên đá phải mặt và chưn mụ mấy cái rất đau, mụ hoảng-hồn tinh thần ngã xuống đụng phải cái ngách cửa gẫy lia ống chưn, còn cái trập và đồ vật rơi xuống đất tung ra một đám hải nhi mới thợ thai chưng ba bốn tháng mà phải chết ! Cậu rể mới trông thấy sự tình thế ấy, rất lấy làm kinh hoàng và đã hiểu hết cái chuyện phi thường của mình và của người, duy chỉ nuối cay ngậm đắng mà chịu vậy, cách vài hôm sau thì nghe rằng mụ quẹ chưa, đã phải chết, mà người con gái mụ thời phải điên, lại một người nữa cũng phải điên vậy với có ta một bệnh, có lẽ người đồng bệnh ấy là người đồng tâm với cô thời phải.

Sự quả báo không khi nào sai ; xa thời vài năm, gần thời vài tháng thời việc thiện ác đều đến, vậy cho nên khi đã xảy ra chuyện vừa kể trên thời kẻ xa gần đều cho là việc ác báo.

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS
Dịch giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Mỗi tập 0 $ 15 — Toàn bộ 24 tập, đầy bằng ba quyển « Thuyền-tình bể ái ». Giá bán 3 $ 00
Tiền cước gởi là 0 $ 35
Mua mau kẻo hết !

VIỆC TRUNG-KỲ

VINH

Cháy to. — Hồi 3 giờ chiều hôm thứ sáu vừa rồi, ở trong thành cháy mất mười mấy nóc nhà gỗ lính khố-xanh và người các phố gần đó lại chữa mà không lại nào lấy ngay được, vì độ rầy ở trong nầy vừa nắng vừa gió nam to quá, nên khó lòng chữa nổi. Vì trời gió to nên nóng quá, có nhiều nhà không thể nào đọn kịp đồ đạc gì cả, kể ra cũng thiệt hại nhiều, may mà không hại chi đến người cả

Chó dại. — Trong tỉnh ta độ nầy có nhiều chó dại quá, mới đây có một nhà ở phố Khách có con chó bóa dại mà không biết khi nó cắn phải hai bà cháu chủ nhà mà vẫn cho làm thường không chịu thuốc-men khi người bà lên con chó mới chạy chữa, lúc ấy thì đã quá không tài nào cứu lại được. vài hôm thì chết, sau còn đứa cháu thì cứu được không việc gì.

Trong thành - phố chó nào cũng thấy nói có nhiều chó dại lắm. Bởi vậy sở Thú-y và sở Cảnh-sát hết sức giữ, cho nên nay đã hết.

Hội-chợ Hanoi

Nay mở cho các nhà hội-họa ở Đông Pháp một cuộc thi về một tờ yết-thị về Hội-chợ Hanoi.

Tờ yết thị ấy phải vẽ mùi. Một chiều là 1 m và một chiều là 0 m. 65, kể cả những chỗ dia ở chung quanh, về theo chiều nào cũng được

Vẽ phải liệu thế nào để lộc in lại có thể thu các chiều lại được.

Ngoài cái hình vẽ tờ yết-thị phải viết những chữ nầy : Foire de Hanoi — 1er au 15 Décembre 1922 — Siège : Chambre de Commerce. Hanoi » (Hội-chợ Hanoi — Mở từ 1er đến 15 Décembre 1922 — Trụ sở tại phòng Thương mại Hanoi). Phải viết cả bằng chữ Tây, chữ Quốc-ngữ và chữ Nho. Những chữ ấy phải viết rõ dừng lẫn vào với hình vẽ, để dễ in được, và có phải dịch ra chữ khác cũng được tiện để

Phần thưởng định như sau nầy :

Giải nhất.	100 đồng
Giải nhì	75 —
Giải ba	50 —

Các bức vẽ được thưởng sẽ thành kỷ-vật của Hội-đồng Hội chợ Hanoi, có quyền cho in lại. Những kiểu vẽ nào không được thưởng thì sẽ gởi lại trả những người gởi đến thi.

Các bức vẽ ấy phải gửi đến ông Hội-trưởng Hội-đồng Hội-chợ (Président du Comité de la Foire) tại phòng Thương-mại Hanoi trước chiều ngày 15 Juillet là cùng hạn.

Những kiểu đã dự thi ký trước là năm 1917 thì không được thi nữa.

3287

HOÁN-VĂN

đã tranh, về kiểu và về truyền thần
74 *Phố hàng Bông, Hanoi*

MỚI VỀ XONG MẤY THỨ TRANH
TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-gương mặt đá và giá gương về sơn vào kính lồi mới.

Bản hiệu có vẽ được nhiều thứ tranh hấy mạc đã thấc theo lối mới, trông rất đẹp và rất nhã. ông bà nào hoặc liệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn xin biết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Nay kính
Hoán-Văn hiệu
74 PHỐ hàng Bông, H., si
3246

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SÁN NHIÊN 粲

Tối thứ tư :
Á-NHÂN KHAI KHẨU
(Người câm mà nói được)
Là một tấn tuồng rất có giá-trị. Thương tâm nhất chỗ anh chàng câm tình nguyện chịu chết thay cho Hoàng-tử, khiến người xem ai cũng phải rỏ nước mắt.

Tối thứ năm :
ANH-THƯ TUYẾT HẬN
Tích nầy cũng tựa như tích Châu-long đi nuôi Lưu-Bình thay chồng, nhưng tình cảnh nàng Lâm-anh nhiều đoạn éo le. Vai nữ lý thú nhất là chỗ nàng Thâm-hoa chiêm bảng lĩnh chức Thanh tra, ra xét cái việc của mình xưa đi nuôi bạn, nói lắm cảnh rất tài tình, mà người chồng người bạn kinh hồn khiếp phách, sau càng kính phục cái lòng sắt đá của bậc anh-thư.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 28 đến thứ ba 4 Juillet 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm sẽ chỉ nhất chớp từ 3 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH
THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới

Rất hay ! **Rất lạ !**
QUANG-MINH HOÀNG-HẬU
REINE LUMIÈRE
Thiên thứ nhất

Nghỉ

ĐỂ CHO DON CARLOS LÊN NGÔI
HỒI THỨ I, II và III
(Còn nữa)

Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BA MÙI
Số giấy nói 213

Nhà Ba mùi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 18, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bành caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lệ lối đám cưới.

Qui-khách muốn thuê, xin mời đến bản-hiệu nhà Ba Mùi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine).

Cẻ đồng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe.

Nay cáo-bạch
Quản-lý, M. Tạ-duy-Miễn
239

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-postes)

Nhiều ông gửi tiền trả bản-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trừ ra những tiền đổi chỗ ở, còn thì bản-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ăn-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ } **HANOI**

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KỲ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 4 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã ; chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chỉ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY
Directeur de la Société ÍCH-HỮU THƯ-XÃ
HANOI

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms của Cornell

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 28 Juin 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước . . . . . 6 f. 70
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 70

Tàu tới tàu đi

Tàu *Commissaire Piere Coq* ở Haiphong sẽ chạy đi Thượng-hải ngày 28 Juin

Tàu *Amiral Ponty* ở Colombo đã chạy đi Singapore ngày 16 Juin.

Tàu *André Lebon* đã chạy sang Đông-Pháp ngày 2 Juin.

Tàu *Amboise* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp ngày 16 Juin.

Tàu *Amiral Latouche Tréville* ở Colombo đã chạy đi Singapore ngày 16 Juin.

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-báo rằng, phàm những số tiền quá hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chớ dùng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), từ thứ 0f. 10 (0$04) trở xuống; chớ dùng gửi bằng timbres-quittances, timbres proportionnels hay là timbres de dimension.

NGÀI NÀO MUỐN THỪA ĐỒ GỖ TRẠM VÀ TRƠN THÌ XIN ĐẾN HIỆU

利 THUẬN-LỢI 順

37, phố Hàng Mũ-Mây, Hanoi

Hiệu tôi làm được và vẽ được đủ cả các thứ tủ, bàn ghế kiểu tây, kiểu ta, kiểu tàu, vân vân.

NGUYỄN VĂN-THUẬN
SCULPTEUR
37, *Rue des Pavillons Noirs Hanoi*
2094

PHONG-TÀI

Số 43, phố Xe điếu (Rue des Pipes. Hanoi.

Hiệu của người Việt-Nam
Đóng giầy tây, giầy ta
Kiểu đẹp, da tốt, giá rẻ
Có catalogue riêng ai muốn xem hiệu sẽ gởi biếu
Ai muốn đóng giầy xin gởi kích thước, và một ít tiền đặt hiệu sẽ làm ngay
Hiệu có gởi hàng theo lối lĩnh hóa giao ngân
2064

TAM TỈNH Y QUÁN

Hiệu chúng tôi nay có thầy thuốc ẩn mạch, biết thực hư hàn nhiệt, trị bệnh biết một người nên người, hoàn tán cao đơn chế luyện tinh tế, hiệu nghiệm lắm lắm, đều chứng cực ngày sực trọng, mà số tổng phải nên chữa cũng được hài sinh khởi tử, giản có lấy phải giá, nghiêu cùng quá thì giếp đi cho thực khỏi. xin quý-khách nhận hiệu Tam-Tỉnh-Y-Quán ở phố hàng Mã Mây, số nhà 91. Hanoi.

Xin kể qua bệnh như sau này :

Nội thương ngoại cảm cho bệnh, thai tiền sản hậu cho bệnh, tiểu chi cam kinh tỉ lị cho bệnh, tinh trị kinh niên đau bụng đau tóc ho lao đàm xuyễn, phù thũng cổ chương phương thập, bất tuc, đau mắt mang mộng, nam tử mộng tinh, gi tinh, ấy tinh, tiểu tinh, bạch chộc hạ sam, chỉ dương mai, đau bà kinh nguyệt bất điều, khí hư huyết nết, bệnh đại, sinh đẻ.

Thuốc lậu đặc biệt giá :

Một chai thuốc nước thụt	0$ 50
Ống thụt	0 50
Một hộp thuốc uống	1 00

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các quí-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gì chắc chắn để gặt chúng tôi làm tin, như là: đồ bán của nhà ruộng nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái, (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-Pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gặt; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trăng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gặt.

Những các làng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi lại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN,
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.
2035

MỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI

Số 7, cạnh trường Y-viện

CỐ BẢN : Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . 2.800$00

CHO THUÊ : Một khu đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Bobillot.

Hội ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Sang nào cũng có giây cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê tạm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại. 2005

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Tại làm sao người mắc bệnh khí hư, thường hay biếng chữa?

Bệnh khí hư sinh ra những nỗi khó khăn thế nào tưởng không ai nên không biết: sưng bàng quang, sưng nhiệt bộ tuyến, sưng dịch hoàn, sưng niệu-quản. Nó dần hà thì bệnh khí-hư sinh ra các bệnh tại phức bộ cũng bệnh tuyệt cần. Nhưng người ta sở dĩ biếng chữa bệnh ấy là vì thuốc chữa không phải ai cũng có thể dùng được. Cách thụt nhiều khi cũng chẳng công hiệu gì. Rửa rấy cũng khó làm cho được có lợi. Tiêm thuốc thì nguy hiểm, nhiều khi thuốc dùng vào người đau lại không chịu được, thành ra nóa ọe, đau thận, đi rửa. Vì vậy nhiều người có bệnh không muốn chữa nữa. Nhưng ai đã biết vì thuốc *Santal Monal* là vì thuốc quí bảo mà uống vào đã chịu ấy, thì cả bệnh tật chữa ngay. Thuốc ấy uống vào làm cho cả tiêu hóa, mà không sinh ra những nỗi khó khăn cũng là không làm sưng niệu thấy toàn bộ. Thuốc ấy rửa sạch niệu quản, làm cho thêm sẽ niệu thấy. Vì vậy mới mắc phải bệnh khí-hư, chớ nên quên dùng thuốc *Santal Monal*, vì đáng thuốc ấy thì bệnh chóng khỏi mà tránh được những nỗi khó khăn.

Có ở các hàng bào-chế to đều có bán cả. 2058

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 94

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BORSET-GARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa o-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai

Thuốc nhỏ mắt : Muốn dùng thuốc này phải nhỏ đến quan Bào-chế người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « NÉTHARSINATE »
$ 1$ 00 một lọ

Thuốc nhỏ mắt; hiệu nghiệm, mỗi mắt không muốn làm việc gì; dùng thuốc này thợ lắm!

Máy thứ bào-hiệu hay hơn :
Các thứ thuốc nước dùng lọ bào-chế nhà và như thuốc bổ ARSÉNIAM DE SOUDE.

Thuốc tiêm gọi là: 0$ 60, trị bệnh Giang-mai

Thuốc sao-dê SIROP PECTORAL *đặc-cô*, nổi-tiếng, Thuốc sao *chỉ người lớn dùng được thôi*

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc uống = 2 $ 00 lọ 20 viên
thuốc thụt = 0 $ 90 một chai

Gouttes « VIRGINIE »
1$ 00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như: Bệnh người không đều, hay là khí hành kinh đau đớn mình mẩy, nhức đầu bụng, ăn ngủ, uống thuốc này đều mau nên lấy lại như thì trong mình thì mạnh mẽ hơn nhiều.

ĐỒ BUỘC THUỐC
đồ riêng để thí-nghiệm hóa-học

ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-hiển, cắt-kính, thuốc-tiêm hiệu LUMIÈRE và JOUGLA
và giấy-ảnh, thuốc CITRA và thuốc Eosmore
Bán chịu và bán rẻ hơn hiệu khác.

Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÊRÉ »
0$ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ, chính thứ thuốc này uống chuyên riêng cho người Đông-pháp khỏi rất công hiệu, phải uống cho thì mới chữa khỏi hẳn được! Thuốc này rất hay, rất quí; ai những bệnh gì đều có tính công, thì bổ sức cho người có bệnh. Kiểu đóng thuốc này trong một thùng thì chỉ mua một chai lớn thôi. Giá có $ 2 00 mà thôi.

GRANDS MAGASINS RÉUNIS
HANOI

HỘI KỶ-NIỆM 14 JUILLET 1922

CÁC THỨ ĐÈN

Các thứ khinh khí kiểu, cao từ 1 thước đến 5 thước.

Các thứ đèn xếp. — Nhiều kiểu đẹp, nhiều mùi lạ.

Nến thắp đèn lồng.

Các thứ các thắp đèn:

Nến thắp đèn cốc.

Các thứ có bằng giấy.

PHÁO CÂY BÔNG

Các thứ pháo cây bông thực đẹp.

Pháo xanh đỏ, giắt dây, thăng thiên mặt trời, quay, vân vân.
2074

Nhà Bán đồ « VẠN-TẢM »
Hà nội, ở phố hàng Trống.
Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Cuộc du-hành các tỉnh và Sầm-sơn mùa hè năm nay

Bán-hiệu năm nay gởi được nhiều các thứ tinh, đồ các kiểu, các mùi, trông rất xinh đẹp. Nhân nhớ đến bàng gạt hiệu của các quý khách đã chiếu-cố đến mua hàng đông của bản hiệu, bản-hiệu định kính biếu các quý-khách những tài, nhiều nơi trong có các đồ chơi rất đẹp hiệu ai tấy được cái giấy có đủ-mành các tàu và Sầm-sơn, thì Bản-hiệu xin chịu tiền phí tổn.

Kể từ ngày 1er cho đến 25 Juin

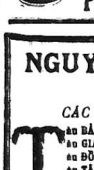
Kính rợp gương vàng, vành đồi một.	4 p. 50	Kính rợp gương kẻn par	6 p. 50
— kẻn.	0 . 60	— kẻn par bọc lụa. . . .	1 . 20
— kẻn bọc lụa. . . .	0 . 70	— đồi mồi tròn	3 . 00

Xin các quý khách mau mau kẻo quá cơ-hội.

TONG YUNE TAI
2030 49, Phố hàng Ngang Hanoi

KEM HIỆU BERTHUIN

Xoa thử kem này thì da dẻ được mềm mại, chả khác gì nhung vậy

PACHOD Frères & Cie LYON
2060

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tây ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc nống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2048

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN
HAIPHONG

CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN :

Tàu **BẢO-THẠCH (JADE)** chạy Hải-phòng, Nam-hải, Bảo-hải, Hongkong
Tàu **GIAO-CHỈ** chạy Hải-phòng, Nam-định.
Tàu **ĐỒNG-LỢI** chạy Hải-phòng, Nam-định.
Tàu **TÂN-ĐỆ** chạy Phố-lại (Sept Pagodes), Lâm.
Tàu **CÁT-TƯỜNG** chạy Hải-phòng, Kiến-an.
Tàu **CHAMPAGNE** chạy Hải-phòng, Hongay,
Tàu **ĐỆ-ĐỆ** chạy Hải-phòng, Hải-dương.

Những hàng hóa thì phải xếp xuống tàu một giờ trước khi tàu khởi-hành
Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải-phòng
Phố Bonnal số 51 — Phố Tourane số 9
TÉLÉPHONE N° 281 2051

N° 114

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Nói xong, liền ngẩnh lại gọi quân-sĩ đem các đồ hình-cụ ra. Quân-sĩ nghe lệnh đẹ ran. *Tân-trại-bảo* kinh sợ mà kêu rằng :

— Chúng tôi không có điều gì gian trá cả thì còn biết thú thế nào ?

Vương-thiều-phủ quát mắng mà rằng :

— Nếu không trá-trấn thì khi nào nhà-ngươi chịu thú nhận ! Quân-sĩ đâu ! mau mau chăng-nọc nó ra !

Quân-sĩ vâng lệnh, chăng-nọc *Tân-trại-bảo* ra, chỉ trong mấy khắc thì *Tân-trại-bảo* mê-mẩn không biết gì nữa. Quân-sĩ lại dùng nước lạnh phun vào mặt, bấy giờ mới hơi tỉnh tỉnh.

Tân-trạc-bảo đau quá không thể chịu nổi hết sức van lạy mà kêu rằng :

— Quan nguyên-soái hãy khoan cho một chút để kẻ mọn nầy xin thú.

Vương-thiều-phủ truyền quân-sĩ hãy khoan tha cho. *Tân-trại-bảo* nói :

— Số là *Lưu* quốc-trượng sai chúng tôi đem một tờ mật thư sang nước Phiên, giao cho *Ô tất-khải* thì hơn một nghìn lạng bạc vị thuốc nầy sẽ thưởng cho chúng tôi tất cả. Chúng tôi trôi dại tham tiền, nay xin thú thực.

Vương-thiều-phủ mừng lắm, hỏi rằng :

— Mật thư để đâu ?

Tân trại-bảo nói :

— Hiện giấu ở trong thuyền, để chúng tôi xin đi lấy.

Vương-thiều phủ sai *Xích-anh nam* giải *Tân-trại-bảo* xuống thuyền để tìm mật-thư. *Tân trại-bảo* cay vàn thuyền ra, có một cái hộp gỗ đóng liền vào bên cạnh, tức-khắc đem cái hộp gỗ ấy đệ trình *Vương-thiều-phủ*.

Vương-thiều-phủ mở hộp, lấy được tờ mật thư ra. Ngoài phong thư đề rằng : « *Nguyên-thánh-hầu Lưu .. đệ trình Ô nguyên-soái* », lại có đóng dấu kiểm của Nguyên-thánh hầu.

Vương-thiều-phủ mở xem, mới biết trong thư có ý xui-giục *Ô tất-khải* đem bọn *Hoàng-phủ kinh* trôi ở mũi thuyền mà hành-binh, và sau nầy sẽ dùng người tâm-phúc làm nguyên-soái, rồi giả-cách thua trận, dắt quân Phiên về đánh Kinh-thành, vân vân.

Xem xong, giật mình kinh sợ nghĩ thầm : giả-sử bức thư nầy đến tay *Ô-tất-khải* mà *Ô tất-khải* y kế thi-hành thì bọn ta chưa biết làm thế nào cho được. *Vương-thiều-phủ* liền trao bức thư cho *Hàng-hiệu* và *Vi dũng-đại* xem.

Hai người xem thư, đều lắc đầu le lưỡi mà rằng :

— Đứa gian-thần nầy thật là quỉ-quyệt, bẫn biết rõ bức-mưu của ta, nay hắn viết thư giao-thông với giặc Phiên, cũng may mà lòng trời xui-khiến, ta lại bắt được, nếu không thì hại biết dường nào !

Vương-thiều phủ cười mà nói rằng :

— Thánh-thượng ta nhân từ quá đứa ấu-tặc kia dẫu có tội-lỗi, cũng thường tha-thứ mà không xét hỏi bao giờ. Ngày nay ta bắt được bức thư nầy thì quả là một cái tang chứng phản-nghịch, chắc phen nầy thánh-thượng phải nghiêm-trị đứa ấu-tặc kia.

Nói xong, lại truyền đưa bức thư cho *Tân-trại-bảo* xem, *Tân-trại-bảo* khiếp-sợ không còn hồn vía nào nữa. *Vương-thiều-phủ* nói :

— Nhà-ngươi dám vì đứa gian-thần mà đem phản-thư cho giặc thì cũng là một đẳng phản-nghịch.

Tân-trại-bảo sụp lạy mà kêu van rằng :

— Hắn nói dối chúng tôi là bức thư nói về việc buôn-bán, bởi vậy chúng tôi mới dám đem đi, thật quả chúng tôi không biết là phản-thư, xin quan nguyên-soái tỉnh phúc mà cứu với cho cái thân gian-tà ấy thì chúng tôi được đội ơn vạn bội.

Vương-thiều-phủ nói :

— Nhà-ngươi muốn bảo toàn tính-mệnh, cũng chẳng khó gì. Này nhà-ngươi hãy tạm ở đây, ta cung cấp cho rồi tử-tế, đợi khi thắng trận về triều, nhà-ngươi thú tội ở trước mặt rồng, tân thực việc *Lưu-tiếp* sai nhà ngươi đem phản thư cho quân giặc, rồi ta sẽ trọng-thưởng cho nhà ngươi

Tân-trại-bảo nói :

— Hắn định hãm tôi vào tử-tội, gần tôi được bệ-kiến thánh-thượng khi tôi xin tỏ thực đầu đuôi, để bảo lại cái thân ấy.

Vương-thiều-phủ truyền đem *Tân-trại-bảo* và các thầy thầy cho ở vào một chiếc thuyền, hàng ngày cấp ẩn uống tử-tế, nhưng phải canh giữ rất cẩn mật. Còn tờ phản-thư kia thì *Vương thiều phủ* thu cất đi, lại ghi công *Vi-dũng-đại* vào trong sổ, và trọng thưởng *Vi-dũng-đại* cùng các quân sĩ đi tuần tiễu đêm hôm ấy, quân-sĩ đều lấy làm mừng rỡ

Vương-thiều phủ truyền cho quân sĩ đến tận cửa bể *Sa-tử-khẩu* mà khiêu chiến, dùng những lời thậm tệ mà sỉ mắng quân Phiên. *Thần-nữ đạo-nhân* thấy tức bội phần, nói với *Ô-tất-khải* rằng :

— Quân *Nguyên* ngày nay trông cậy ở một tây *Vương thiều-phủ*, nếu *Vương-thiều-phủ* chết thì tự khắc quân *Nguyên* phải rút chạy, bấy giờ ta kéo quân vào đánh *Đông-pháu*, không còn ai ngăn giữ được nữa! Đêm nay tôi sẽ dùng phép ẩn-thân, cưỡi mây lên đến thầy-trại quân *Nguyên*, đứng giữa mặt chỗ, đợi khi *Vương-thiều-phủ* ngủ say, đâm cho một nhát thì thật có thể chuyển hại làm thắng được.

Ô-tất-khải nói :

— Nếu vậy thì đêm nay quân-sư nên tức khắc làm ngay.

Nói xong, liền truyền quân bày tiệc để mời *Thần-nữ đạo nhân* uống rượu. Hai người nống rượu mãi cho đến lúc lên đèn, *Thần-nữ đạo-nhân* mới cáo từ về thuyền, thay bộ áo đen, giắt một đôi đao nhọn ở trong mình, miệng niệm thần-chú, cưỡi mây sang thầy-trại quân *Nguyên*.

Bấy giờ đã gần hết canh một, *Thần-nữ đạo-nhân* đứng phép ẩn-thân đứng trên mây nhìn xuống, quả nhìn thấy chiếc thuyền của *Trương-hoa* tiểu thư. *Trương-hoa* tiểu-thư năm ấy mới 18 tuổi; mặt phượng mày ngài, một hoa đa ngọc, mình mặc bộ áo chẽn, đang chống tay vào má, ngồi ở dưới cây đèn.

Thần nữ-đạo-nhân trông thấy, tâm thần mê-mẩn, nghĩ thầm : nếu vậy thật là dịp may cho ta, làm sao ta lại gặp được người tuyệt-sắc giai-nhân nầy. Nay ta hãy nấp vào một chỗ, đợi khi nàng ngủ yên, bấy giờ sẽ trèo hoa ghẹo nguyệt. Dẫu nàng có hèn rẫm lắm, ta cũng chẳng sợ nỗi gì.

Bấy giờ *Thần-nữ-đạo-nhân* đã hơi ngà-ngà say, cái lòng tinh-dục lại càng nóng-nẩy, mới lẻn vào trong thuyền, trông thấy có hai đứa tiểu-tỳ độ 13 hoặc 14 tuổi, các thầy-thủ đều ngủ yên cả.

Thần-nữ đạo-nhân đứng ở trong thuyền, ngẫng đầu nhìn lên, trên giường, lại càng mê-mẩn. Bấy giờ đã sang canh hai, *Trương-hoa* tiểu-thư truyền đóng các cửa thuyền lại, rồi bảo hai con nữ-tỳ đi ngủ trước.

(Còn nữa)

Certifié l'insertion
Imprimerie de Trung Bắc Tân Văn
Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN